

**YÜRÜTMENİN DURDURULMASINI
STEYEN (DAVACI)** :

VEKİL :

KARŞI TARAF (DAVALI) : ZM R BÜYÜK EHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
VEKİL : AV. (E-Tebligat)

STEMİN ÖZETİ : zmir Büyük ehir Belediyesi Ulaştırma Koordinasyon Merkezi (UKOME) kurulunun 14.08.2024 tarih ve 2024/521 sayılı kararının ve bu kararın dayanağı zmir Büyük ehir Belediyesi Taksi ve Dolmuş Yönergesinin 13. maddesinin 5. fıkrasının; hukuka aykırı olduğu, dava konusu UKOME kararı ile ruhsat başvurusunda bulunacak taksi esnafından üyesi bulunduğu (zmir oförler ve Otomobilciler ve Esnaf Odası veya ilgili Odasından) odadan taksi yönetim ve araç takip sisteminin ilgili araçta kurulu ve çalışır durumda onay belgesi alması zorunlu kılınması ise de meslek odalarının böyle bir görev ve yetkisinin bulunmadığı, taksi yönetim sistemi ve araç takip sisteminin kurulunun, i ettirilmesinin, denetlenmesinin esnaf odasına herhangi bir ihale yapılmadan, doğrudan esnaf odalarına bırakılmasının açıkça hukuka aykırı olduğu, esnaf odasının cihazların araçlarda bulunduğunu ve aktif olarak çalıştığını beyan ve tespit ettiği, bu cihazların çalıştığını yönetmelikte bahsedilen nitelikte aktif olduğunu anlayabilmek için i in ehli olmanın gerektiği, yönetmelikte geçtiği üzere bu sistemin çalışır durumda olduğunu ancak uzman tarafından bilinebilir olduğu, bir oda yönetim yada personelinin bu i lerden anlamasının imkan dahilinde olmadığı, UKOME' nin yetkilerinin Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliği'nin 18. maddesinde görev ve yetkilerinin belirlendiği, bu yetkiler arasında ruhsat vermek ve araçların teknik özelliklerini de belirlemek yetkisinin UKOME' ye verildiği, bu yetkinin odalara devredilemeyeceği ileri sürülerek iptali ve yürütmenin durdurulması istenilmektedir.

SAVUNMA ÖZETİ : zmir Büyük ehir Belediyesi Ulaştırma Koordinasyon Merkezinin (UKOME) "30.9.2019 tarih, 2019/496 sayılı kararının zmir Büyük ehir Belediyesi Taksi ve Taksi Dolmuş Yönergesinde yer alan "Taksi Yönetim ve Araç Takip Sistemi" ibaresinin "Mobil Taksi Sürücü Takip/Yönetim ve Destek Sistemi (Çalışma Sistemi)" olarak değiştirilmesi ve 26.12.2018 tarih, 922 sayılı UKOME kararının "T" plakalı taksilerde araç devri, satışı ve devirlerde zmir oförler ve Otomobilciler Odası kontrolünde kurulu "Mobil Taksi Sürücü Takip/Yönetim ve Destek Sistemi (Çalışma Sistemi)" uygulamasının bulunduğunu ve çalışır durumda olduğunu belirten zmir oförler ve Otomobilciler Odası onaylı belgenin "Çalışma Zin Belgesi (Ruhsat)" başvuru istenmesi yönünde güncellenmesine ilişkin kısımları ile zmir Büyük ehir Belediyesi sınırları içerisinde faaliyet gösteren taksi, minibüs ve otobüs cinsi araçlara ilişkin Bakanlık Genelgesi kapsamında çeşitli güvenlik ve izleme donanımları monte edilmesi ve kurulan sistemin i letilmesi teknik artnamesinin 5. bölümü ile 9. bölümlerinin iptali istemiyle zmir 3. dade Mahkemesinin 2019/1289 E. ve 2020/205 Esasına kaydedilen davalarda iptal kararları verildiği fakat söz konusu iptal kararlarının istinaf yoluyla incelenerek kaldırılması istemiyle davalı idare tarafından istinaf yoluna başvurulması üzerine zmir Bölge dade Mahkemesi 7. dade Dava Dairesinin 11.09. 2024 tarihli ve E:2024/1576; K:2024/1544 sayılı kararı ve zmir Bölge dade Mahkemesi 7. dade Dava Dairesinin 11.09. 2024 tarihli ve E:2024/1600; K:2024/1543 sayılı kararları ile istinaf başvuru kararlarının kabulüne karar verilerek davanın reddine karar verildiği, Bölge dade Mahkemesinin gerekçeli kararlarında davalı idarece toplu tasma araçlarına kamera sistemi takılmasını zorunlu kılan dava konusu UKOME kararları ile, ba tatarerör olayları olmak üzere meydana gelen adli vakaların ara tırılması, delillere ve faillelere hızla ula ılması suretiyle, hem kamu düzeni ve güvenli inin korunması, hem de oför ve yolcu güvenli inin sa lanmasının ve bu yönde alınmış önceki kararların uygulanmasının amaçlandı ının vurgulandı ığı, her ne kadar kamu düzeni ve güvenli i ile asayinin sa lanması ve suçun önlenmesine ilişkin tedbirlerin alınmasına ilişkin görevlerin, merkezi idareye ba lı kolluk birimlerince yerine getirilmekte ise de bu durumun yerel yönetimlerin mevzuatla kendilerine tanınan görev ve yetkilerini bütüncül bir yaklaşımla ve genel kolluk birimleriyle koordine içinde kullanmalarına, bu kapsamda bir yandan kamu düzeni ve güvenli inin tesisi amacıyla alınan tedbirlerin etkinli ine olumlu yönde katkı sa layacak, di er yandan da bireylerin güvenli bir kentte yaşama hakkını kullanmalarına imkan tanıyacak kararlar

5. DARE MAHKEMES

ESAS NO : 2024

almalarına engel te kil etmedi i, UKOME'nin herhangi bir yetki devrinin söz konusu olmadığı, mal ve can güvenli i açısından gerekli sistemin zmir oförler ve Otomobilciler Esnaf Odası bünyesinde **kurulmasının**ali kin Yönergede yer alan düzenlemenin ticari taksilerin çalı ma ekil ve artlarının belirlenmesi yetkisinin UKOME'de olması nedeni ile yapıldı ı, i lemin mevzuata uygun oldu u ileri sürülerek davanın reddinin gerekti i savunulmaktadır.

TÜRK M LLET ADINA

Karar veren zmir 5. dare Mahkemesi'nce i in gere i görü lüdü:

2577 sayılı dari Yargılama Usulü Kanunu'nun 27'nci maddesinin 2'nci fıkrasında; "*Danı tay veya idari mahkemeler, idari i lemin uygulanması halinde telifisi güç veya imkânsız zararların do ması ve idari i lemin açıkça hukuka aykırı olması artlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda, davalı idarenin savunması alındıktan veya savunma süresi geçtikten sonra gerekçe göstererek yürütmenin durdurulmasına karar verebilirler.*" hükmü yer almaktadır.

5216 sayılı Büyük ehir Belediyesi Kanunu'nun 7/f maddesinde; "*Büyük ehir ula ım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ula ım ve toplu ta ıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sa lamak; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde i letilen her türlü servis ve toplu ta ıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve i letmek, i lettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdi i trafik düzenlemesinin gerektirdi i bütün i leri yürütmek.*" büyük ehir belediyelerinin görevleri arasında sayılmı ; "**Ula ım hizmetleri" ba lıklı 9. maddesinde** "*Büyük ehir içindeki kara, deniz, su, göl ve demiryolu üzerindeki her türlü ta ımacılık hizmetlerinin koordinasyon içinde yürütülmesi amacıyla büyük ehir belediye ba kanı ya da görevlendirdi i ki inin ba kanlı ında, yönetmelikle belirlenecek kamu kurum ve kuruluşları ile, Türkiye oförler ve Otomobilciler Federasyonunun görevlendirece i ilgili odanın temsilcisinin katılaca ı Ula ım Koordinasyon Merkezi kurulur. İlçe belediye ba kanları kendi belediyesini ilgilendiren konuların görü ülmesinde koordinasyon merkezlerine üye olarak katılırlar. Ula ım Koordinasyon Merkezi toplantılarına ayrıca gündemdeki konularla ilgili üye olarak belirlenmeyen ula ım sektörü ile ilgili kamu kurumu niteli indeki meslek kuruluşlarından ihtisas meslek odalarının temsilcileri de davet edilerek görü leri alınır.*" hükmüne yer verilmi tir.

5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanununun 13. maddesinin 2. fıkrasında "*Resmî makamlarca, esnaf ve sanatkârların meslekî faaliyetlerini ilgilendiren hususlarda alınacak kararlarda, ilgili odanın mütalaasından faydalanılır ve kurulacak komisyonlara oda temsilcisinin katılması zorunludur.*" hükmü yer almaktadır.

Büyük ehir Belediyeleri Koordinasyon Merkezleri Yönetmeli i'nin 18/1'inci maddesinde; "*UKOME, büyük ehir içindeki kara, deniz, göl, nehir, kanal ve demiryolu üzerinde her türlü ta ımacılık hizmetlerinin koordinasyon içinde yürütülmesini sa lamak üzere; ula ım, trafik ve toplu ta ıma konularında üst düzeyde yönlendirici karar alma, uygulama, uygulatma ve ilgili mevzuattaki usulüne göre gereken tesisleri kurma, kurdurma ve i letme hak ve yetkilerine haizdir.*" hükmü getirilmi ve maddenin devamında da UKOME'nin bu amaçla haiz oldu u görev ve yetkileri sayılmı tir.

zmir Büyük ehir Belediyesi Ula ım Koordinasyon Merkezi (UKOME) kurulunun 22.04.2015 tarih ve 2015/248 sayılı kararı ile kabul edilen ve 09.12.2015 tarih ve 2015/685 sayılı UKOME kararı ile güncellenen zmir Büyük ehir Belediyesi (B B) Taksi ve Dolmu Yönergesi'nin 13. maddesinin 5. fıkrasında; "*T' plaka serisine kayıtlı ticari taksilerin tek merkezli Taksi Yönetim ve Araç Takip Sistemi ile ilgili gerekli kurulumu zmir oförler ve Otomobilciler Esnaf Odası tarafından gerçekleştirilecektir. İlçe ticari taksi plakalı araçların tek merkezli Taksi Yönetim ve Araç Takip Sistemi ise ilgili odası tarafından yapılacaktır. Kurulacak sistem zmir oförler ve Otomobilciler Esnaf Odası bünyesinde kurulan, araçların güzergahlarını ve hareketlerinin izlenmesine olanak sa layan ve istenildi inde di er bilgiler dahil rapor halinde sunabilen taksimetre entegreli sistem ile aynı olacaktır. Ayrıca, ilçe ve "T" plakalı taksileri tek bir ekranda görüntüleyebilmek amacıyla, ilçe taksilerindeki sistemin "T" plakalı taksilerin sistemine entegre olabilecek call center yazılımına sahip olması gerekmektedir.*

Söz konusu sistemin denetlenmesi zmir oförler ve Otomobilciler Esnaf Odası tarafından yapılacaktır. Sorumluluk zmir oförler ve Otomobilciler Esnaf Odası'na aittir." düzenlemesine yer verilmi tir.

5. DARE MAHKEMES

ESAS NO : 2024

Dava dosyasının incelenmesinden, yukarıda yer verilen zmir Büyük ehir Belediyesi Taksi ve Dolmu Yönergesinin 13. maddesinin 5. fıkrası uyarınca 17.04.2024 tarih ve 2024/229 No.lu UKOME Genel Kurul Kararı ile; "5216 ve 6360 sayılı Yasalar ile zmir Büyük ehir Belediye sınırlarına dahil edilen ilçelerde faaliyet gösteren ticari taksilerden "Çalı ma zin Belgesi (Ruhsat)" ba vurularında, "Taksi Yönetim ve Araç Takip Sistemi"nin bulundu una dair zmir oförler ve Otomobilciler Esnaf Odası veya ilgili Odasından alınacak onaylı yazının araç ve sahip de i ikli i hariç olmak üzere, 30.06.2024 tarihine kadar aranmamasına" karar verildi i, dava konusu edilen 14.08.2024 tarihli ve 2024/521 sayılı UKOME Genel Kurulu kararı ile ise bu sürenin 01.09.2024 tarihine kadar uzatılmasına karar verilmesi üzerine, taksi i letmecili i ve ta imacılık alanında faaliyet gösteren davacı kooperatif tarafından UKOME tarafından kendisine Kanun ile münhasıran verilen yetkinin meslek odalarına devredilemeyece i gerekçesiyle söz konusu **14.08.2024 tarihli ve 2024/521 sayılı UKOME Genel Kurulu** kararı ile bu kararın dayandı ı **zmir Büyük ehir Belediyesi Taksi ve Dolmu Yönergesinin 13. maddesinin 5. fıkrasının** iptali istemiyle bakılan davanın açıldı ı anla ılmaktadır.

dari i lemlerin bir sebebe dayalı olması idare hukukunun temel ilkelerindedir. dari i lemin kanuna uygunlu unun ve dayana mın de erlendirilmesi, idarenin saydamlı ı, idareye güven ilkeleri ve hukuk devleti anlayı mın olu umu noktasında büyük öneme sahiptir. "Kanuni idare" ilkesi uyarınca kanunla verilen yetkinin usulüne uygun kullanılıp kullanılmadı mın yargısal olarak denetlenmesi hukuk devleti ilkesinin gere idir.

dare Hukukunun temel ilkeleri uyarınca; normlar hiyerar isinde kanunlardan sonra gelen düzenleyici i lemler, bir kanun hükmüne dayalı olarak hazırlanır. dare tarafından, düzenleyici i lemler tesis edilirken, üst hukuk normlarına açıklık getirilmesi ve bu normlarca çizilen çerçeve içerisinde teknik detayların belirlenmesi, uygulamadaki belirsizliklerin giderilmesi amaçlanmalıdır.

"Kanuni idare ilkesi" ve normlar hiyerar isi uyarınca, idarenin eylem ve i lemlerinin bir kanuna dayanması, bu eylem ve i lemlerinin kanuna aykırı olmaması, idarenin kanun ile kendisine verilen yetkiyi kanuna uygun olarak kullanması gerekmektedir.

Bu itibarla, 5216 sayılı Büyük ehir Belediyesi Kanununun 7. maddesinin 1. fıkrasının (f) bendinde ile sayılan büyük ehir belediyesinin görev ve sorumluluklarının aynı Kanun'un 9. maddesi ile UKOME'ye devredildi i, bu nedenle münhasıran büyük ehir belediyesi sınırları içerisinde yapılan ticari taksi ta imacılı ma yönelik Çalı ma zin Belgesi (Ruhsat)" ba vurularında, "Taksi Yönetim ve Araç Takip Sistemi"nin kurulumu ile denetlenmesine ili kin yetkinin de Türkiye oförler ve Otomobilciler Federasyonunun görevlendirece i ilgili odanın temsilcisinin katılaca ı Ula ım Koordinasyon Merkezi'ne ait oldu u ve bu yetkinin devredilemeyece i anla ılmaktadır.

Bu nedenle, 09.12.2015 tarih ve 2015/685 sayılı UKOME Genel Kurul kararı ile kabul edilen " B B Taksi ve Taksi Dolmu Yönergesi"nin "Özel Hükümler" ba lıklı 13. maddesinin 5. fıkrasında yer alan düzenlemenin ve bu düzenlemeye dayalı olarak olarak tesis olunan 14.08.2024 tarihli ve 2024/521 sayılı UKOME Genel Kurulu kararının hukuka aykırı oldu u sonucuna varılmı tır.

Öte yandan, zmir iline ait Çalı ma zin Belgesi (Ruhsat)" ba vurularında, "Taksi Yönetim ve Araç Takip Sistemi"nin kurulumu ile denetlenmesinin bu hususta yetkisi bulunmayan zmir oförler ve Otomobilciler Esnaf Odası tarafından belirlenip güncellenmesine ili kin düzenlemenin yarataca ı kamusal etkiler ve çalı manın engellenmesi yönündeki kısıtlama dikkate alındı ında davacı kooperatifin üyeleri açısından telafisi güç veya imkansız zararların do umuna neden olabilecek nitelikte oldu u sonucuna varılmaktadır.

Açıklanan nedenlerle; hukuka aykırılı ı açık olan **dava konusu i lemin**; uygulanması hâlinde telâfisi güç zararlar do abilece inden 2577 sayılı Kanun'un 27'nci maddesi uyarınca teminat alınmaksızın **yürütülmesinin durdurulmasına**, tebligatın tamamlanmasına, kararın tebli ini izleyen günden itibaren yedi (7) gün içinde zmir Bölge dare Mahkemesine itiraz yolu açık olmak üzere, 11/10/2024 tarihinde oybirli iyle karar verildi.

Ba kan

Üye

Üye

